

Furuknap Brita G.

Fra: Thorleif Bugge [Thorleif.Bugge@hive.no]
Sendt: 7. november 2005 17:10
Til: Postmottak BFD
Emne: høringsuttalelse rammeplan

BARNE- OG FAMILIEDEP.	KASS AR.
320.01	
- 8 NOV 2005	
2005/03580	SIGN:

- 172

høringsuttalelseRP0
5_endelig v...

NY RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN
-HØRINGSUTTALELSE FRA HØGSKOLEN I VESTFOLD

Vi viser til høringsnotat av 7.sep. 2005 fra Barne- og familiedepartementet og revidert rammeplan for barnehagen. Vi har i dag oversendt brev og høringsnotat pr.post. Her følger den elektroniske versjonen.

Mvh

Thorleif Bugge
dekan

NY RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN – HØRINGSUTTALELSE FRA HØGSKOLEN I VESTFOLD

Det vises til Høringsnotat av 7 september 2005 fra Barne- og familiedepartementet og revidert rammeplan for barnehagen. Høgskolen i Vestfold takker for mottakelsen av forslag til ny rammeplan for barnehagen og for invitasjonen til å komme med innspill til behandlingen av denne.

I pressemeldingen fra departementet om dette dokumentet, listes det opp at Rammeplan for barnehagen skal

- *Gi retningslinjer for barnehagens oppgaver og innhold*
- *Være et arbeidsredskap for barnehagens personale*
- *Danne grunnlag for barnehagens planlegging, dokumentasjon og vurdering av innholdet*
- *Angi mål som barnehagen skal arbeide mot i hverdagslivet og i arbeidet med fagområder*
- *Gi informasjon til foreldre som grunnlag for samarbeid*
- *Gi barnehagens eiere grunnlag for å vurdere rammebetingelser og kompetansebehov*
- *Være utgangspunkt for kommunens tilsyn*

Vi slutter oss til dette, og vil tilføye at Rammeplanen også er et viktig grunnlagsdokument for oss i utdanning av kommende førskolelærere, i arbeidet med å utvikle og gjennomføre etter- og videreutdanning av førskolelærere og øvrig personale i barnehagen, og for faglig utviklingsarbeid i barnehagesektoren der vi anser oss som en viktig samarbeidspartner for både barnehager og kommuner. Det er derfor svært viktig for oss også at barnehagen får en rammeplan som kan oppfylle de forventede kravene ovenfor og gi retning også for vårt arbeid.

Det er derfor med beklagelse vi må konstatere at dette høringsutkastet ikke svarer til verken departementets egne føringer eller til våre forventninger.

Dette høringsutkastet er etter vår mening ikke tilstrekkelig utdypende som grunnlag for barnehagens oppgaver og innhold, som styringsdokument eller som utgangspunkt for tilsyn eller faglig basis for høgskolenes oppgaver innen grunn-, etter- og videreutdanning.

Rammeplanen 1995 var et svært omfattende og detaljert dokument. Vi kan slutte oss til at ny lov om barnehager og endringer i sektoren for øvrig tilsier at ny rammeplan ikke må være så omfattende. Forslaget fra arbeidsgruppen som ble overlevert departementet juli i år, var da også betydelig forkortet i forhold til planen av 1995, fra 139 til 58 sider. Høringsutkastet fra departementet er ytterligere redusert, til drøyt 28 sider. En slik forkortelse behøver ikke være et problem i seg selv. Vi er kjent med at for eksempel Sverige har en enda kortere plan. Begrensningen i omfang stiller imidlertid store krav til både innhold og form, og et svært presist språk, for at ikke vesentlig meningsinnhold skal gå tapt.

Innholdet i høringsutkastet rommer beskrivelser av samfunnsendringer, overordnede oppgaver og verdigrunnlag som krever en bedre avklaring for at partene i sektoren kan få en tilnærmet felles forståelse. Grunnleggende begreper og prinsipper må drøftes og tydeliggjøres for at ansatte kan omsette dette i handling og sikre måloppnåelse. Høringsutkastet bærer preg av en hastig prosess der teksten tenderer mot meningsløse floskler og manglende sammenheng.

Dette vil vi utdype og eksemplifisere i våre kommentarer nedenfor til de enkelte kapitler.

Kapittel 1:

Høringsutkastet tar ikke inn over seg den samfunnsutviklingen vi faktisk lever i. Viktige begreper som globalisering, kompleksitet, kjønn, kreativitet, kunnskapssamfunnet, media, det

postmoderne, identitet, dannelse, barndom og makt er ikke problematisert. Rammeplanen må operasjonalisere lovens tekst og krav om samfunnsmandat. Spørsmålet om hvorfor vi trenger barnehager *i dag* må besvares fordi barnehagens legitimitet ligger eksplisitt i en slik avklaring.

Kapittel 2:

Til tross for at ny lov slår fast at barnehagen skal være *en pedagogisk virksomhet* (§2), blir ikke barnehagen gitt annen legitimitet enn som et velferdsgode. I samme lovparagraf finner vi formuleringer som at barnehagen skal – i samarbeid med hjemmene – skape et godt grunnlag for *barns utvikling, livslang læring og aktive deltakelse* i et demokratisk samfunn, at *omsorg, oppdragelse og læring* er viktige oppgaver, og at barnehagen skal gi barn *grunnleggende kunnskaper*, og gi rom for *barns egen kulturskaping* (vår utheving). Disse begrepene må gis et tydeligere meningsinnhold enn det høringsutkastet gjør, dersom rammeplanen skal være et arbeidsredskap og et grunnlag for å vurdere rammebetingelser og kompetanse.

Her vil vi derfor konkret foreslå at høringsutkastet tar inn avsnittet om personalet i barnehagen og førskolelæreren fra arbeidsgruppens forslag, og at dette kommer fram før barnehagens fagområder blir drøftet:

”Å ivareta omsorg, oppdragelse, lek og læring i barnehagen stiller store krav til personalets faglige kompetanse og profesjonalitet. En av personalets viktigste oppgaver er å tilrettelegge læringssituasjoner i en kontinuerlig dialog med barna og deres foreldre og gjennom innbyrdes samarbeid i personalgruppen. Førskolelærerne skal i kraft av sin spesifikke kompetanse og sin formelle stilling i barnehagen ha størst innflytelse og dermed også mest ansvar for den pedagogiske virksomheten. Samtidig har førskolelæreren et spesielt ansvar for å trekke inn ressurser, kompetanser og erfaringer som det øvrige personalet her. Førskolelæreren har en veiledende posisjon i forhold til det øvrige personalet.” (Utvalgets forslag, s. 46)

Kapittel 3:

I avsnitt 3.1 under barnehagens verdigrunnlag blander departementets forslag lovens § 1 Formål og § 2 Barnehagens innhold. Denne sammenblandingen gjør det vanskelig å kommentere innholdet i kapitlet. En opprydning her er helt nødvendig.

Kapittel 4 og 5:

Høringsutkastet drøfter begreper som omsorg og oppdragelse i kapittel 4, og lek og læring i kapittel 5. Siden barnehageloven samler oppgavene med begrepene omsorg, oppdragelse og læring, finner vi det underlig at rammeplanen skal omhandle dette annerledes, og at det må fokuseres spesielt på samiske barn når omsorg og oppdragelse drøftes. Vi synes også det er problematisk å opprettholde et slags skille mellom lek og læring slik det gjøres her, og teksten i dette kapitlet skaper mer forvirring enn oppklaring om begge disse begrepene. Her er teksten i forslaget fra Arbeidsgruppen som beskriver omsorg, oppdragelse og læring å foretrekke.

Når barn i barnehagen gjennom § 3 i barnehageloven gis rett til medvirkning må rammeplanen etter vårt syn slå fast at retten er tuftet på humanistiske verdier som medborgerskap, fellesskap og demokrati. I høringsutkastet er et avsnitt om denne forståelsen plassert under 5.3 Læring gjennom hverdagsaktiviteter og sosialt samspill. Avsnittet starter slik: ”Det sosiale fellesskapet er en grunnleggende erfaringsarena for å delta i et demokratisk samfunn...” (s. 16). Dette avsnittet bør flyttes eller knyttes til punkt 2.3 Barns medvirkning.

Rammeplanen må få et større fokus på hva barns rett til medvirkning skal bety i praksis. Fra vårt utgangspunkt vil vi framheve betydningen av at barnehagen som pedagogisk virksomhet med ansvar og oppgaver i forhold til barns utvikling og læring, forutsetter et kompetent personale der førskolelærerprofesjonen må ha den sentrale rollen. Dette er svært viktig for å motvirke avprofesjonalisering og sikre at medarbeidere som fagarbeidere og assistenter får tilstrekkelig veiledning og støtte for å mestre sine oppgaver. Vi vil framheve barnehagepersonalets behov for kompetanseutvikling i et samfunn i stadig forandring. Kompetanseutvikling i praksis er en lederoppgave, og førskolelærerne har, etter lov om barnehager, et spesielt ansvar som styrere og pedagogiske ledere.

Rammeplan forstås innenfor læreplanlitteratur som en læreplan. Vi foreslår at barnehagens nasjonale plan omtales som læreplan for barnehager. Dette vil bidra til å løfte fram barnehagen som en læringsarena og gjøre det tydeligere at det tilligger førskolelærerprofesjonen å kunne lese og tolke læreplaner, og å kunne se det pedagogiske handlingsrommet som en læreplan gir. Læreplanen må stimulere til å problematisere og stille spørsmål om det som foregår innenfor førskolelærernes arbeide med læreplanen, i større grad enn hva vi tror det gjøres i barnehagesektoren i dag. Læreplanteori og læreplanforståelse vil, med en slik betegnelse, tydeligere bli sett på som et viktig kunnskapsområde for hele sektoren.

Læreplanen må være et arbeidsredskap for førskolelærerne i barnehagen og fungere slik at den utfordrer dem til en dynamisk tilnærming. Teksten må gjøres til gjenstand for refleksjon, diskusjon og nye fortolkninger sammen med det øvrige personalet. Dette forutsetter en aktiv diskusjon i personalgruppa om innhold i de sentrale begrepene omsorg, oppdragelse og barns medvirkning og hvordan disse utgjør en del av den helhetlige læringsforståelsen. Læring i denne sammenheng må forstås som en styrking av barns kapasitet, noe som er positivt for barnet, til å oppfatte, oppleve, føle, mene og handle. Dette omfatter erfaringer og opplevelser som barn anvender for å lære og å handle. Læring må forstås som tilegnelse av kulturelle verktøy innenfor et språklig kommunikativt fellesskap. For de minste barna vil kroppen danne en viktig base for slik læring. Barn konstruerer kunnskap og forståelse for hvem de selv er i det daglige samspillet med andre og læring må følgelig være nært sammenvevd med omsorg (jf. Rammeplanen av 1995, s.43)

Kapittel 6:

Vi støtter høringsutkastets forslag til valg av fagområder, som tilsvarer forslaget fra arbeidsgruppen, med ett unntak: Vi ønsker at fagområdet natur, miljø og teknikk skal endres til natur, miljø og matematikk, og at barns bruk av IKT blir omtalt grundigere under dette fagfeltet. Våre hovedinnvendinger til kapitlet om fagområder er at beskrivelsen av disse fagområdene er beskrevet svært kort og skjematisk, og som sådan mangelfulle og lite meningsfulle. Vi savner også en drøfting av arbeidsmåter i tilknytning til fagområdene, og ikke bare det generelle avsnittet om dette i kapittel 2. Arbeidsgruppen foreslo målformuleringer innenfor de ulike temaområdene som ”skal barna..”, mens høringsutkastet bruker formuleringen ”skal barnehagen bidra til at barna..”. Dette mener vi svekker barnehagens ansvar for og barnas rett til læring og utvikling, og det skaper forvirring om hvilket syn på barn rammeplanen faktisk legger til grunn.

Vi er glad for at høringsutkastet har beholdt gjennomgangen av hvilke konsekvenser målene for barnehagen i de ulike fagområdene har for personalet. Men også her vil vi framheve betydningen av å tydeliggjøre førskolelærernes overordnede ansvar og oppgaver.

For konkretiseringer og utdypninger på disse punktene se vedlegget **"Kommentarer til de enkelte fagområder"**.

Kapittel 7:

Planlegging, dokumentasjon og vurdering er sentrale virkemidler i et pedagogisk arbeid og må framstilles slik i teksten at den også får fram dilemmaene som knytter seg til å planlegge, dokumentere og vurdere det uforutsette, samtidige og komplekse som vil måtte prege barnehagens innhold. Her bør det også komme fram noe om betydningen av at barnehagepersonalet gjennom planleggings- og dokumentasjonsprosessen utvikler barnehagen til en lærende organisasjon. Vi foreslår følgende avsnitt fra arbeidsgruppas forslag inn i teksten:

"Læring må sees i et dobbelt perspektiv, fordi det ikke bare er barna, men også personalet som lærer kontinuerlig i barnehagen. Barnas læring og utvikling krever kontinuerlige endringer og tilpasninger i personalets pedagogiske virksomhet. Barnehagen som institusjon må derfor orientere seg mot en stadig selvfornyelse og kvalitetsutvikling, en prosess der barna og foreldrene er viktige bidragsyttere. Læring på personalsiden er en grunnleggende forutsetning for å realisere dette." (Utvalgets forslag, s. 25)

Dokumentasjon vektlegges i høringsutkastet for lite i forhold til refleksjon og læring, og for mye i forhold til enkeltbarn og registre som er konsesjonspliktige. Det synet på barna som ligger til grunn for å erkjenne at barna i barnehagen gis en posisjon som meningsbærende, deltakende subjekter kommer ikke i tilstrekkelig grad til uttrykk i høringsutkastet. Flere steder kan det sås tvil om hvilket syn på barn som dette høringsutkastet er tuftet på. Eksempelvis nevner vi en formulering om barns erfaringer og synspunkter som "bør inngå i vurderingsgrunnlaget.." (kap. 7,s. 26). Denne formuleringen må endres til "skal".

Kapittel 8:

Her beskrives samarbeid mellom barnehagen og andre virksomheter og tjenester. Vi vil spesielt vise til formuleringene om samarbeidet med skolen. Dette omtales hovedsakelig som det å skape følelsesmessig trygghet ved overgang mellom barnehage og skole. Vi savner en drøfting av mulig felles innhold og arbeidsmåter, slik at også barns læring og medvirkning blir et samarbeidsanliggende. I den sammenheng vil vi peke på at begreper som nå nyttes i ny læreplan, som for eksempel *kulturelle verktøy* også kunne vært benyttet i beskrivelser av fagområdene i barnehagens rammeplan. Det er også viktig at samarbeidet fører til drøfting av gjensidige forventninger mellom barnehage og skole, og stimulerer til felles refleksjoner om forståelse av så vel verdigrunnlag som samfunnsutvikling og konsekvensene for oppvekst. Dette er for øvrig også en mangel ved skolens læreplan, som ikke uttrykker noe om samarbeid med barnehagen. Barnehagen kan ikke alene bære ansvaret for samarbeid med skole, så her håper vi at departementet kan se dette i sammenheng.

Konklusjon:

Vårt råd til departementet er å trekke dette høringsforslaget tilbake. Både barnehagene og vi andre aktørene på området kan leve med Rammeplan av 1996 enda en stund, i påvente av en ny Rammeplan som speiler de samfunnsendringer som barnehagene må forstås inn i og som bygger på den kunnskap vi i dag har om barnehagens betydning for barns utvikling og læring. Vi gjentar vårt synspunkt om at Rammeplanen bør bli forstått og formulert som en læreplan, der førskolelærerne er hovedmålgruppe for planen, slik lærere er for skolens læreplan. Dette mener vi vil ha stor betydning for barnehagens kvalitet, idet det klargjør ansvar, gir bedre grunnlag for tilsyn, for veiledning av medarbeidere, for dialoger med barn og foreldre og for samarbeid med skole, barnevern- og helsetjeneste.

Kommentarer til de enkelte fagområder i kapittel 6

Kap. 6.2 Språk, tekst og kommunikasjon:

Generelt mener vi at punktene under denne overskriften er for vage og utydelige. Dersom rammeplanen skal fungere som et veiledende dokument i barnehagens planlegging, slik intensjonen er uttrykt innledningsvis, må det ligge tydeligere faglige føringer i dokumentet. Mål og arbeidsformer må konkretiseres i sterkere grad enn det som er tilfelle nå. Vi hadde gjerne også sett at det ble tydeliggjort hva slags kompetanse som kreves av barnehagepersonalet.

Den gamle rammeplanen tok eksempelvis tydelige norskfaglige standpunkter, den forholdt seg til nyere forskning omkring barns muntlige og skriftlige språkutvikling, og la klare føringer for barnehagens aktivitet i forhold til dette. Det er ikke tilfelle i den nye planen, den er vag og uklar hva språkstimulering angår. På side 19 står det eksempelvis at man skal ”skape et stimulerende språklig miljø for alle barn”, men lite om hva man mener at det innebærer i praksis.

Det står videre (s. 19) at man skal ”oppmuntre barn alene eller i små grupper til et variert språk omkring emner barna selv er opptatt av.” Vi har vansker med å se hva som ligger i slike formulering. Et variert språk utvikles ikke gjennom ”oppfordring”, men gjennom *høytlesing* av varierte og kvalitativt gode tekster, gjennom bruk av *den muntlige fortellingen* og gjennom *samtaler* med barna. Igjen savner vi konkretisering.

Begrepet tekst er brukt i dette kapittelet, men uten noen tydeliggjøring av hva man legger i tekstbegrepet. Sentrale begreper som bildebøker og barnelitteratur er eksempelvis ikke nevnt. Det synes vi er uheldig. Vi mener det bør stå eksplisitt i rammeplanen at barnehagen skal vektlegge høytlesing av bildebøker og fortellinger for barn, og at den har en oppgave som formidler av barnelitteratur.

Planen skriver at barn skal bli ”fortrolig med symboler som tall og bokstaver *som forberedelse til skriftspråk*” (s. 19). Det er en uheldig formulering dersom man tar inn over seg nyere forskning om barn og skriftspråk. Barnehagebarnet *er* en aktiv bruker også av skriftspråket. Barnehagen bør stimulere til (*videre*)*utvikling* av barnets skriftspråkkompetanse, gjennom møte med skrift og bokstaver, gjennom tekstskaping som kreativ aktivitet og gjennom at det tilrettelegges for bruk av skrift i rollelek og andre lekaktiviteter. Vi savner i denne sammenheng at planen nettopp nevner sentrale aktiviteter som tekstskaping, språklek og tilrettelegging for bruk av skrift i rollelek og andre lekaktiviteter som vi vet er av betydning for tilegnelsen av skriftspråket.

Slik planen ser ut nå vil det være vanskelig for oss som utdanningsinstitusjon å bruke den til å legitimere de aktivitetene vi bedriver og som vi mener det er faglig grunn til å fortsette å bedrive. Planen stiller ingen tydelige krav til forskolelærerens kompetanse.

Kap. 6.3 Kropp, bevegelse og helse:

Vi foreslår at fagområdets navn endres til Helse, Kropp, Bevegelse.

Vi finner det positivt at fagområdet får navn etter begrep som er klarere i forhold til fagområdets innhold enn det fysiske fostring var. Men gjennomgående uklar språkføring gjør dette delkapittelet vanskelig å kommentere. Eksempelvis bør *grunnleggende vaner* avklares til grunnleggende helsefremmende gode vaner.

Siste setning siste avsnitt s.19 er ufullstendig og ikke meningsbærende:

”Fagområdet omfatter erfaringer, ferdigheter, kunnskap og holdninger gjennom sansesinntrykk og bevegelse”. Dette må korrigeres.

Når det gjelder formuleringer av prosessmål for barna har vi følgende kommentarer:

Strekpunkt 1: ”*utvikler kroppsbeherskelse, grunnleggende grovmotoriske og finmotoriske ferdigheter, rytme, følsomhet og en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring*”

Vi foreslår at det her endres til motoriske ferdigheter i stedet for grovmotoriske og finmotoriske ferdigheter. Det er uklart for oss hva følsomhet relateres til her.

Strekpunkt 3: ”*får gode erfaringer med friluftsliv og uteaktiviteter og gjennom bevegelse og sanselige opplevelser utprøve, nyte og få forståelse for det fysiske miljøet, naturen og kulturen*”

Endringsforslag: -får gode erfaringer med å fremme bevegelsesglede og motorisk læring gjennom uteaktiviteter og friluftsliv.

Det savnes et strekpunkt som angår mat. Mat er et grunnleggende fundament når det gjelder helsearbeid (uten mat og drikke er det tungt å være fysisk aktiv). Forslag til to nye strekpunkt:

får gode erfaringer og positive holdninger til arbeid med helsefremmende matvarer og matlaging

-får erfaringer med planlegging og gjennomføring av måltider

Når det gjelder formuleringer av mål for personalet har vi følgende kommentarer:

Strekpunkt 1: Vi foreslår å kutte ut ”*trygg og utfordrende kroppslig lek*” og bare la kroppslig lek stå.

Forslår nytt strekpunkt som punkt 3: -personalet må ha kunnskap om friluftsliv og utelek til alle årstider.

Strekpunkt 4: Begrepet røtter er ikke godt. Det handler om kulturelle erfaringer og tradisjon.

Strekpunkt 5: Ordet *kost* bør byttes ut med **mat og måltider**

Strekpunkt 7: Foreslår at ordet gjennomtenkt sløyfes. I tillegg til hvile og ro kan stillhet komme inn.

Kap. 6.4 Estetiske fagområder:

Mens den forrige rammeplanen hadde en fyldig innledning om fagenes innhold og plass i barnehagen, i tillegg til en beskrivelse av hvert fag (musikk, drama, forming), er den nye så knapp at personalets forforståelse av fagområdet blir svært viktig for å kunne gi målene et konkret og meningsfullt innhold. I denne planen er ikke forming engang nevnt som begrep.

Det er viktig at planen først sier noe om hva området innbefatter av uttrykksformer – hvis vi ser på virksomheten i barnehagen, kan det vel være en overvekt av å male/tegne og å lese og å synge, og litt teater i ny og ne. Men det er altså langt mer – som det her fremkommer. Bra! Men så reduseres både fagområdet og uttrykksformene til å ”formidle kulturarven og skape fortrolighet og tilhørighet til kulturelle uttrykksformer”. Dette synes vi er noe alle fagområder bør ha fokus på, men bare som et aspekt av mange. I tillegg skal vi jo leve og oppleve og skape et nå - og skape en framtid, i hvert fall en hypotese om en framtid. Vi mener dette virker svært konserverende og begrensende, både i forhold til barn, kulturen og barnehagen – og det befester kanskje en allerede sterk barnehagekultur, som i for liten grad forholder seg til

samtidskulturelle/-kunstneriske uttrykk. Vi ser at det i andre tekstbrokker i planen framkommer et mer nyskapende fokus, men det er uheldig at det står slik akkurat her.

Målene i den nye rammeplanen er en kopi av den forrige planen, i tillegg til et femte mål: ” – *tilegne seg ferdigheter i musikk, sang, dans, drama, tegning, maling og verktøybruk*”. Dette er ikke sidestilte begreper. Vi foreslår: tilegne seg ferdigheter i musikk, drama og forming; håndverk/teknikk, materialer og uttryksmidler, sansetrening, indre bildedannelse/fantasi.

Problemet med å sette opp strekpunkter i forhold til hva ”personalet” skal, er at man da tar fram noe, og noe annet blir utelatt. Vi mener at det viktigste ved det estetiske fagområdet, i tillegg til det mer generelt dannende – og nettopp i vår tid – er å fokusere på det

- meningsskapende
- formskapende
- medskapende
- nyskapende

I dette ligger å gi barna mulighet til uttrykke sine opplevelser, sin virkelighet, sine tanker gjennom ulike formuttrykk – å få apparater til å grine og le gjennom og med.

Det nest siste strekpunktet, synes vi igjen understreker en mangel på konsistens og kunnskap – og reduserer interiør og eksteriør til pynt. Vi tviler på at denne vil bli lest og forstått som det å skape sanselige og pirrende rom og miljøer for barnas prosjekter, men heller framheve den gode smak som man kanskje vil hente fra hjemmets estetikk. Den estetiske dimensjonen er noe langt mer enn dette.

Vi savner det nysgjerrige, utforskende og skapende barnet i denne teksten. Vi savner også noe om sammenhengen mellom fagenes inntryks- og uttrykksside og noe om temaarbeidet som gir rom for estetisk erkjennelse som sidestilt med den kognitive.

Kap. 6.5 Natur, miljø og teknikk:

Navneendring

Vi foreslår at delkapittel 6.5 endrer navn fra ”Natur, miljø og teknikk” til ”Natur, miljø og matematikk”. Vi ser med glede at matematikk har fått mer plass i målformuleringene under flere fagområder, og et resultat av dette bør være at faget får en mer presis presentasjon i rammeplanen. Høringsnotatet presenterer matematikkinnholdet i barnehagen som kun bestående av tallbegreper. Den romlige dimensjonen ved faget er uteglemt. Dessuten bør det matematisk forskende, eksperimenterende og problemløsende barnet vektlegges i innledningen. Vi ser med glede at det språklige aspektet ved barnets tallbegrepsutvikling har fått en stor plass under fagområdet ”Språk, tekst og kommunikasjon”. Det er derfor naturlig at man under fagområdet ”Natur, miljø og matematikk” refererer til at aspekter ved faget behandles under et annet fagområde.

Begrunnelse for navneendring:

Lovens §2 sier at ”*barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder*”. Matematikk må ansees som et sentralt og aktuelt område. I ny rammeplan for førskolelærerutdanning av 2003 tok man følgene av dette og matematikkfaget ble dermed like stort som de andre obligatoriske fag i utdanninga. Real fag generelt og matematikk spesielt er i dag et satsingsområde innen skolen. Når barnehagen nå fra departementshold blir sett på som første steg i utdanningsløpet, er det naturlig at utvikling av matematisk kompetanse får fokus også for de minste barna.

Lovens § 2 vektlegger også barnehagens ansvar for å skape et grunnlag for aktive deltakelse i et demokratisk samfunn. Matematikk er et *grunnleggende redskap* for slik deltakelse, noe som gjenspeiles i skolens nye læreplan. Her betraktes regning som en grunnleggende basisferdighet som skal vektlegges i alle andre fag.

Innhold og arbeidsmåter

Rammeplanen konsentrerer seg om målene og sier lite om hvilket innhold og arbeidsmåter som det er faglig støtte for å benytte i det daglige arbeid. Vi savner dette, selv om vi ikke mener at den bør bli så konkret som den gamle rammeplanen var. Hvis planen skal være så kortfattet vil vi støtte at det utvikles temahefter på fagområdet. Mange førskolelærere er utdannet før matematikk ble en del av utdanninga, og før det ble like stort som andre obligatoriske fag, og dette er et argument i seg selv for å utvikle slike hefter.

Målformuleringer

Målene i kapittel 5 er formulert som prosessmål, og det slutter vi oss til. *Hvordan* man arbeider med matematikk i barnehagen er viktigere enn *hva* slags tema man jobber med – det *å lære å lære* er det sentrale for alle fagområdene. Vi foreslår derfor at utvikling av barns læringskompetanse i tillegg blir fremhevet under kapittel 5 Lek og læring.

Prosessmål for barna i kapittel 6.5 er formulert slik:

”- utvikler forståelse for tall og mengder, mønster og likhet/ulikhet, form, rom og posisjoner, mål og vekt”

Vi foreslår at dette endres til:

”- utvikler forståelse for tallbegreper, orden og struktur, mønster og likhet/ulikhet, form, rom og posisjoner, mål og vekt ”.

Mål nr. 5 for personalet er formulert slik:

”-stimulere barn, individuelt og i fellesskap, til å bruke grunnleggende matematiske begrep og forståelsesformer og anvende dem i hverdagen og til å bruke et presist språk når det gjelder tekniske, naturfaglige og matematiske forhold.”

Vi foreslår at dette endres til:

”-stimulere barn, individuelt og i fellesskap, til å bruke grunnleggende matematiske begrep og naturvitenskapelige arbeidsmåter i hverdagen og til å aktivt bruke et presist språk når det gjelder tekniske, naturfaglige og matematiske forhold.”

Begrunnelse:

Den faglige ordbruken i planen er til dels upresis. Spesielt ordet "tall" er brukt både om tallsymbol og om tallmengder, i målformuleringen blir det uklart hva som menes når man sier: "tall og mengder".

Det er viktig å framheve betydningen av at barnet blir en aktiv språkbruker (og da mener vi språk i vid forstand) i sin utvikling av *alle* matematiske begreper, og også barns kjennskap til arbeidsmåtene utforskning, eksperimentering og problemløsning.

”Teknikk” versus IKT

Vi foreslår at følgende strekpunkt strykes i kapittel 6.5:

”- få grunnleggende kunnskap om og erfaring med hverdagslivets tekniske hjelpemidler”

”- bygge på og videreutvikle de erfaringene barna allerede har i omgang med tekniske hjelpemidler i hverdagen og stimulere barn som ikke har disse erfaringene til å ta i bruk hjelpemidlene.”

Vi foreslår at dette evt. flyttes til et evt. eget IKT-avsnitt.

Begrunnelse:

Det er uklart hvilke tekniske hjelpemidler som menes. Dersom det menes data og IKT, bør det få en bredere plass under en egen overskrift, også fordi vi mener at digital kompetanse er generelt underkommunisert i planen. Hvis det er snakk om kjøkkenmaskiner eller biler mm, fortjener ikke dette egne punkter i en kortfattet rammeplan.

Kap. 6.6 Etikk, religion og filosofi:

Den inkonsekvente tolkningen av barnehagens kristne formålsparagraf (kapittel 3) får konsekvenser for forståelsen av religion som fagområde i barnehagen. Det bør gjøres tydelig at det er de kristne høytidenes betydning i barnehagens kulturelle kontekst, og ikke formålsparagrafen, som legitimerer at de markeres i barnehagen. For eksempel kan skillet mellom å ”markere” og å ”feire” fra R96 med fordel videreføres. Setningen ”*får kunnskap om og opplever gleden med kristne høytider og tradisjoner*” (s.22) bør derfor endres. R96 understreker at barnehagens høytidsmarkering kun er en forberedelse til den feiring mange av barna skal ta del i hjemme.

Rammeplanen bør få fram at fagområdet ”etikk, religion og filosofi” er forbundet med barnehagens rolle som kulturformidler. Den bør derfor vektlegge for eksempel *fortellingene* innenfor den kristne kulturarv og andre kulturer og religioner (som i R96), og unngå et ensidig fokus på den kognitive dimensjonen ved religion (å ”lære om tro”). En ensidig vektlegging av trosaspektet gir en snever forståelse av religion og en snever og dertil urealistisk forståelse av barnet som kulturell aktør.

Kap.6.7 Nærmiljø og samfunn:

Generelt sett viser planen i liten grad at den er opptatt av dagens oppvekstvilkår ei heller framtidens oppvekstvilkår for barn. Barnehagen blir i liten grad forstått som en samfunnsinstitusjon for framtida, og peker derfor lite på utfordringer vi står overfor i en globalisert verden. Dette er bekymringsverdig sett fra et samfunnsfaglig ståsted. Planen lider sterkt under upresist språk og bruk av begreper, for eksempel: *felleskap* brukt uten at det vises til hvilket, demokrati nevnes bare noen få ganger selv om det er det som burde brukes i flere sammenhenger, bla i forhold til medvirkning. Sosialiseringbegrepet ”glipper” flere steder å bla s 14 andre avsnitt.

Fagområdet burde hete Samfunn og miljø, og ikke omvendt. Og allerede i introduksjonen til fagområdet blir det problematisk:

For det første: å definere barnhagen som et møtested mellom familien og samfunnet underkommunerer barnets selvstendige deltakelse i samfunnet. Med egne rettigheter utover familien, som et selvstendig subjekt.

For det andre: ”verden utenfor” holder ikke som begrep for den tiden vi lever i. Her bør man si noe om globalisering og flerkultur. Barnehagen som en møteplass for mangfold og likhet

For det tredje: det blir lagt vekt på medier og IKT som det samme. IKT som læringsverktøy blir underkommunisert i planen.

I formuleringen av mål for barna og personale er teksten så upresis at endringer må til, og det må være samsvar mellom hva barnehagen skal bidra til og hva personalet skal arbeide for.